

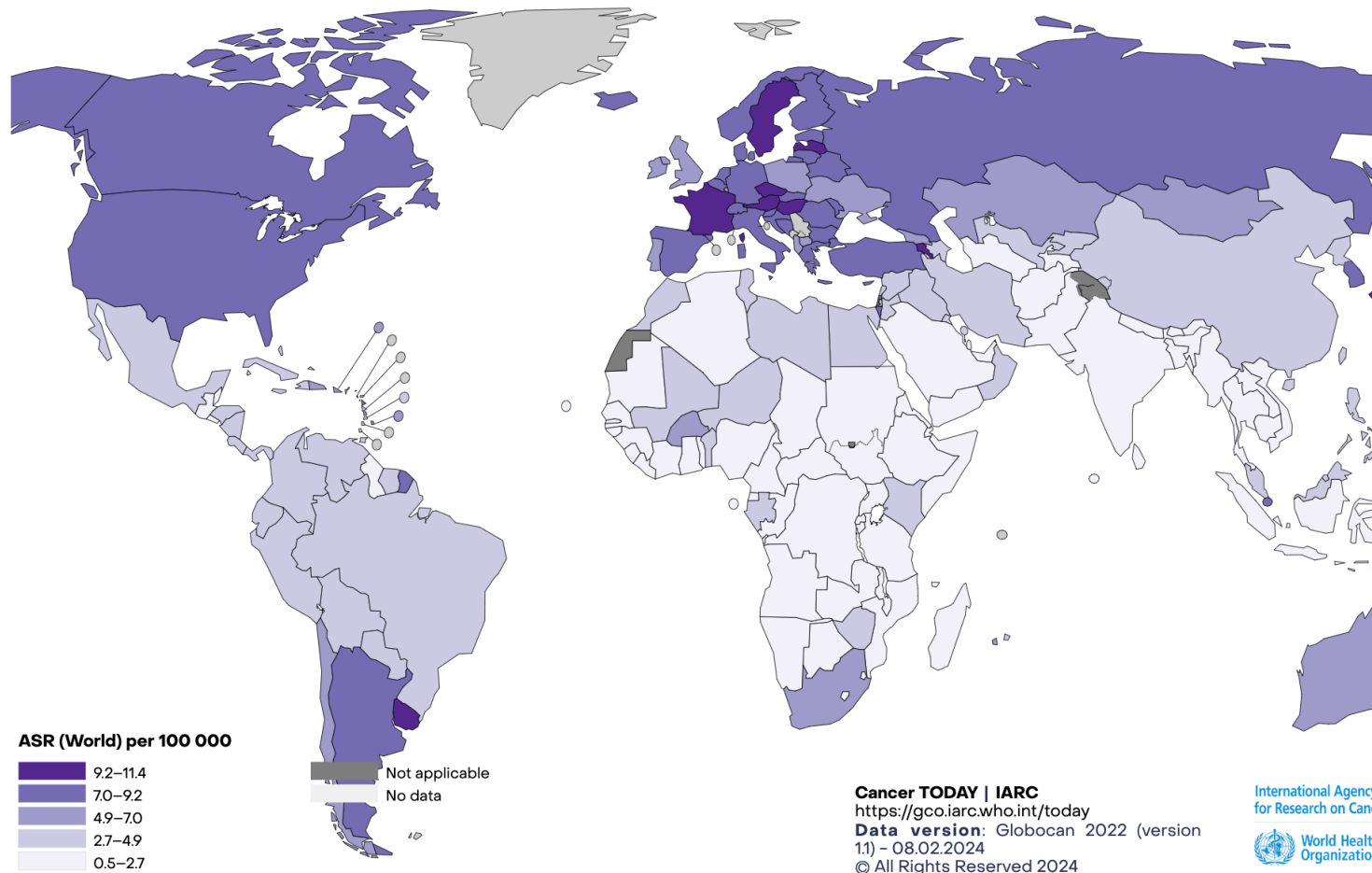
Epidemiologi, riskfaktorer, genetik

Karin Jirström

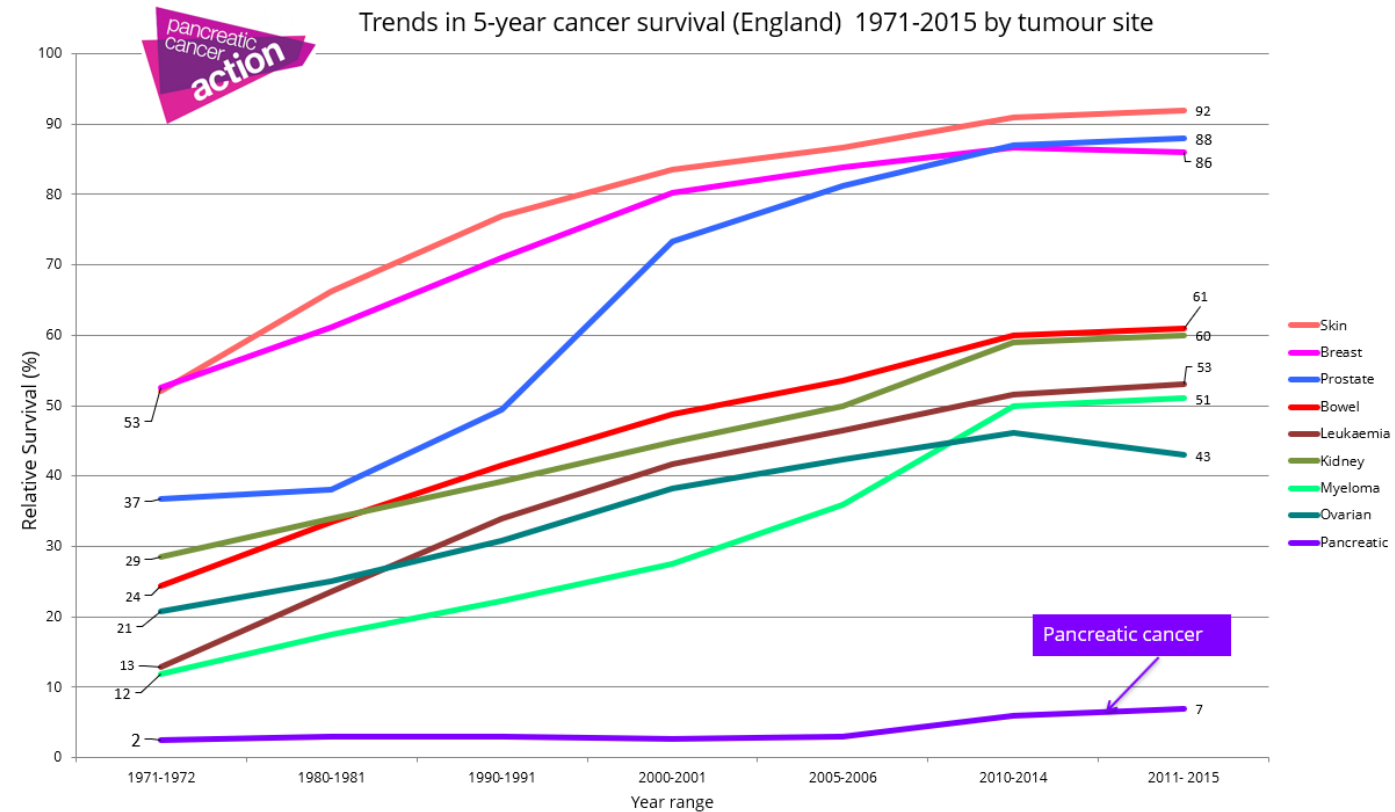
PGÖGI

2025-09-18

Global åldersstandardiserad incidens 2022

Prognosen fortfarande dyster

© 2021 Pancreatic Cancer Action

<https://pancreaticcanceraction.org/news/early-diagnosis-critical-to-improving-chance-of-survival/new-flat-line-graph/>

Riskfaktorer

- Rökning
- Fetma
- Alkohol
- Nydebuterad diabetes
- Långvarig diabetes
- Ärftlighet
- Pankreatit
- *Allergi minskar risken?*

Könsskillnader

- Utjämning mellan könen i västvärlden
- Ny amerikansk studie visar ökning fr a hos yngre och svarta kvinnor. Samma studie visar oförändrad dödlighet hos kvinnor men minskad dödlighet hos män*
- Större andel kvinnor som röker
- Hormonella faktorer, fr a minskad användning av HRT

*Abboud et al., *Gastroenterology* 2023; 164:978–989

Ärftlighet

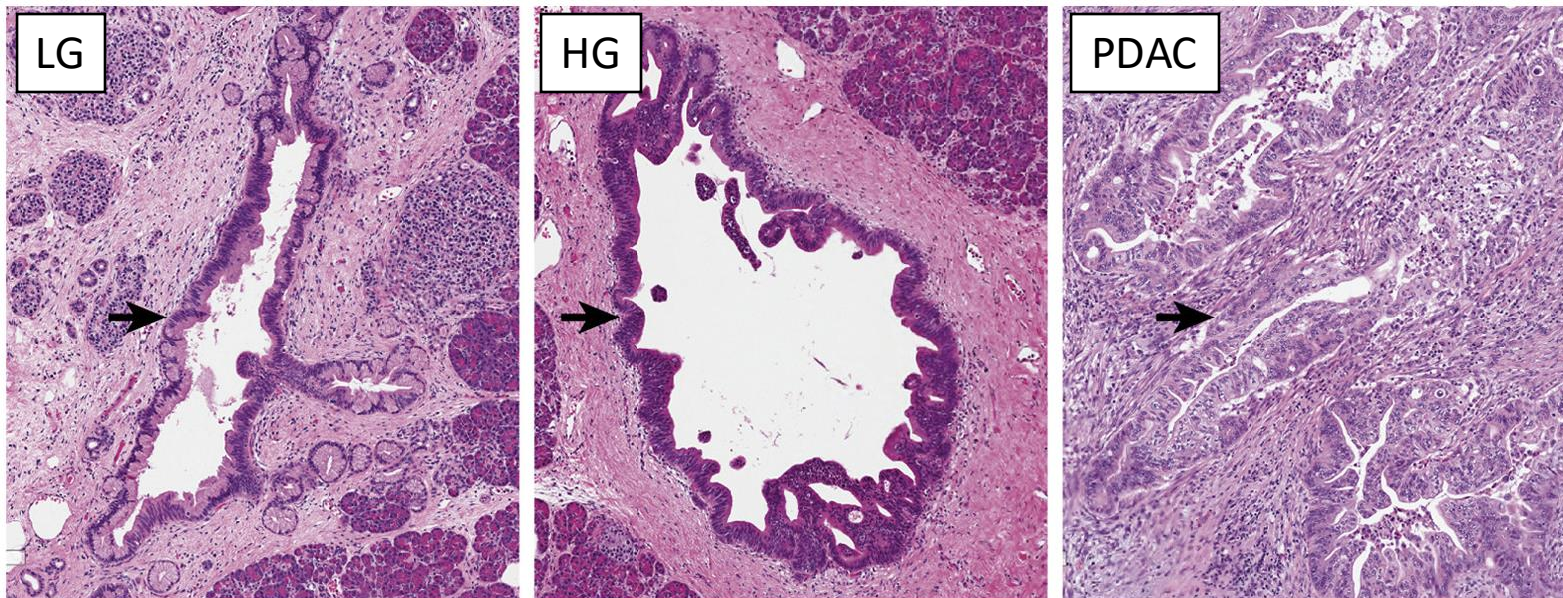
Gen	Prevalens (%)	Tillhörande syndrom
<i>BRCA2</i>	2 - 7	Hereditärt bröst- och ovarialcancersyndrom
<i>BRCA1</i>	< 1 - 2.2	Hereditärt bröst- och ovarialcancersyndrom
<i>PALB2</i>	< 1	Hereditär bröstcancer
<i>ATM</i>	< 1- 2	Hereditär bröstcancer
<i>STK11</i>	< 1	Peutz-Jeghers syndrom
<i>CDKN2A</i>	< 1- 2.5	Familjärt melanom
<i>MLH1, MSH2, MSH6, PMS2</i>	< 1	Lynchs syndrom
<i>PRSS1</i>	< 1	Ärftlig pankreatit

Patogenes

- De flesta PDAC härrör från mikroskopisk s k pankreatisk intraepitelial neoplasi, PanIN, som per definition är < 5mm
- Betydligt färre PDAC (10-15%) härrör från s k intraduktal papillär mucinös neoplasi, IPMN, makrocystiska förändringar som kan uppstå i hela gångsystemet
- Det minst vanliga potentiella förstadiet är mucinös cystisk neoplasi, som inte berör gångsystemet. De är vanligast hos kvinnor och är oftast belägna i corpus/cauda

PanIN

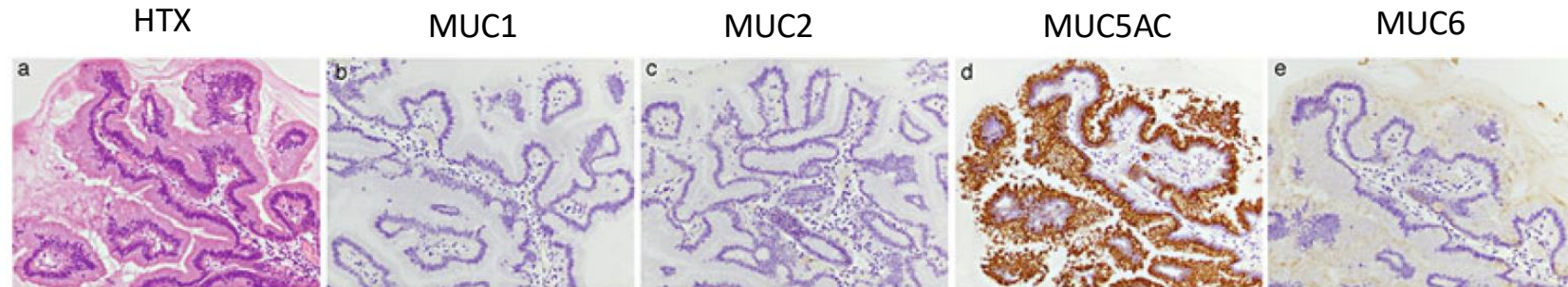
Delas in i hög- eller lågradig dysplasi. De flesta PanIn är lågradiga och utvecklas inte till cancer.

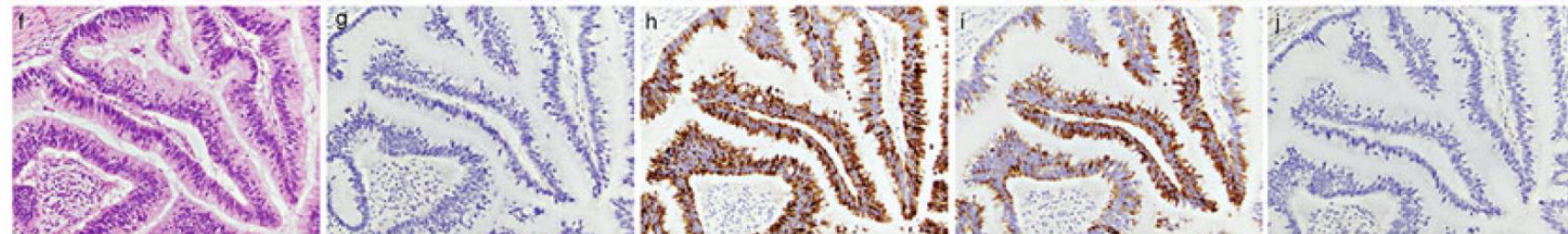
Klein, *Nat Rev Gastroenterol and Hepatol* 2021; 18:493-502

IPMN

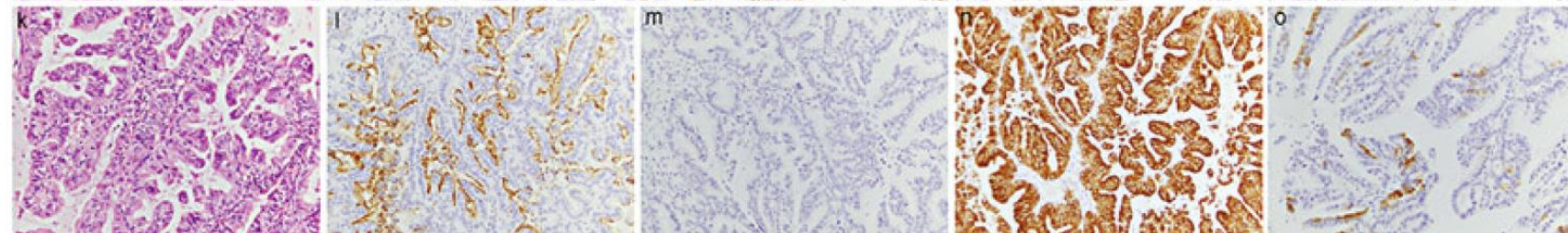
Gastrisk
Oftast LG
Sidogångar

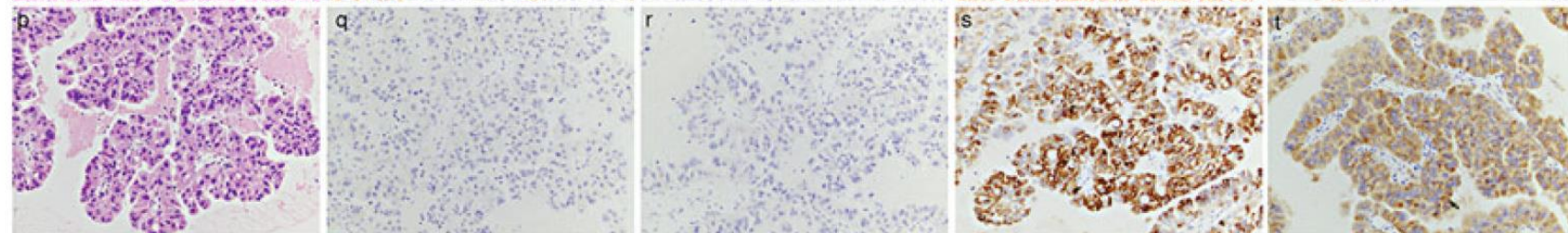
Intestinal
Oftast HG
Huvudgången

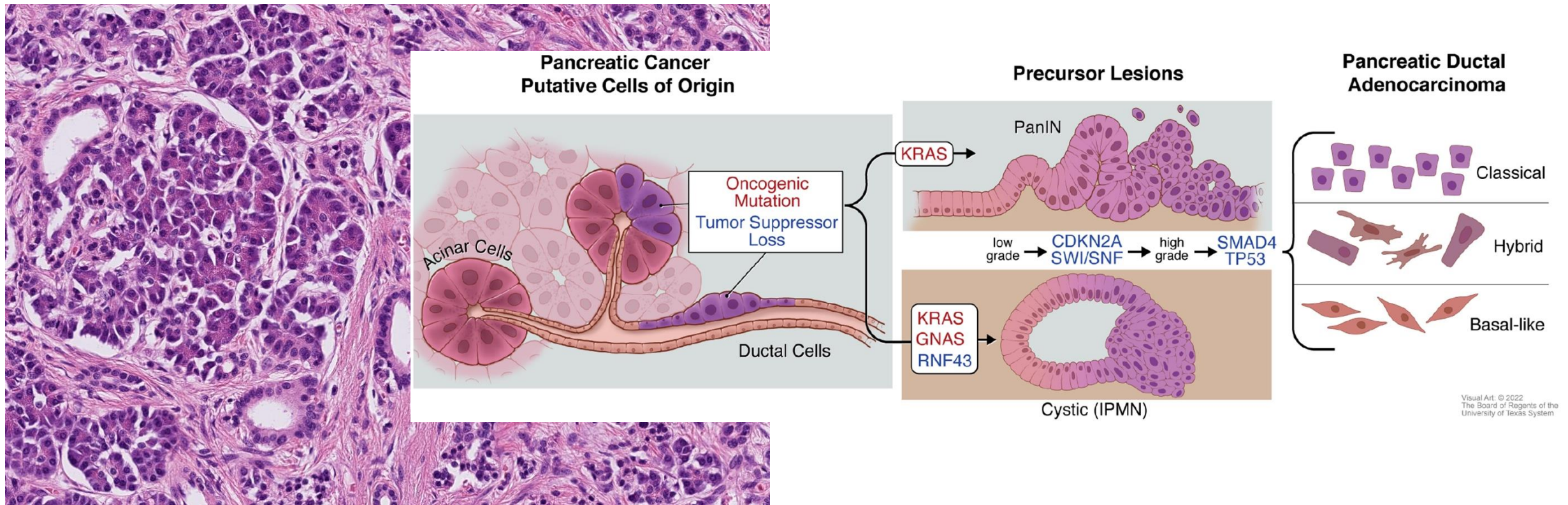
Pankreatobiliär
Uteslutande HG
Huvudgång eller
sidogångar

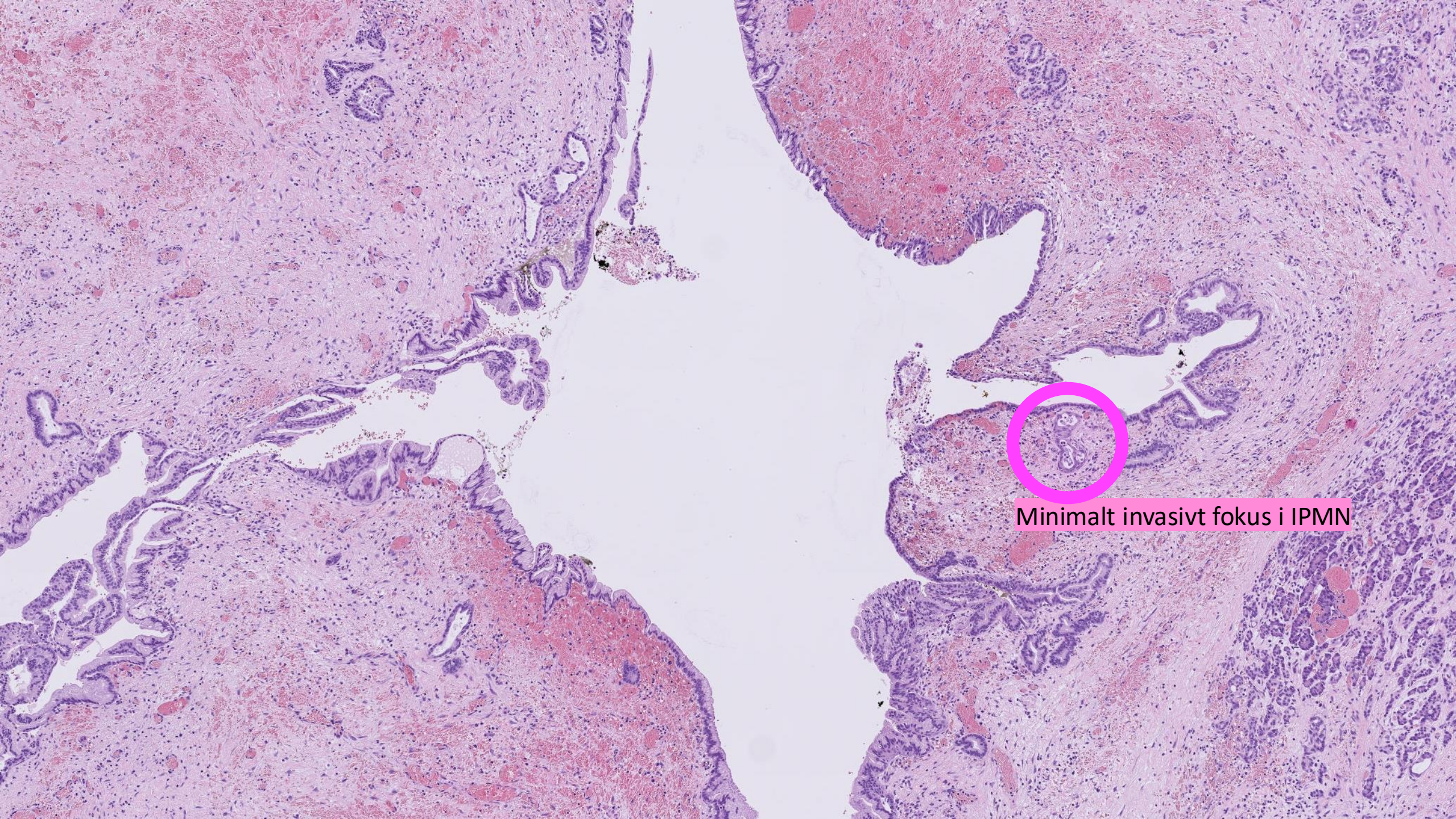
Onkocytär
Oftast HG
Sidogång
Minst vanlig
Yngre

Initiating och progression

Halibrok et al., *Cell* 2023; 186(8):1729-1754

Minimalt invasivt fokus i IPMN

TACK!

